

Mirosław Kalinowski

"Good care, painful choices. Medical ethics for ordinary people", Richard J. Devine, Mahwah 1996 : [recenzja]

Studia Warmińskie 37/1, 255-256

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pozycji wybitnego metafizyka dążącego do rehabilitacji klasycznych pytań filozoficznych, którymi zawsze myśl ludzka będzie się inspirować i niepokoić, a do których powinna nieustannie powracać. Bez odwołania się do nich trudno będzie utrzymać doniosłość poznania filozoficznego. Albowiem bez istnienia bytu, prawdy, dobra i piękna wszystko można zamienić na erudycyjną grę znaków pozbawionych głębokiego metafizycznego znaczenia. W tym sensie trudno nie zgodzić się z podstawową intencją badawczą przewijającą się przez całe dzieło Krapca, gdzie obecne jest filozoficzne zdziwienie pierwotnością bytu oraz zachwyt nad jego niezmiernym wprost bogactwem.

Ks. Zdzisław Kunicki

Richard J. Devine, *Good care, painful choices. Medical ethics for ordinary people*. Paulist Press, New York, Mahwah 1996, ss. 242.

W różnych dziedzinach życia społecznego, w postępowaniu moralnym, w dziedzinie nauk humanistycznych o literaturze, w filozofii, a nawet w teologii zauważalny jest relatywizm, który opanowuje coraz szersze dziedziny ludzkiego poznania. To „ja” i moje subiektywne widzenie, moje subiektywne rozumienie we współczesnej mowie jawi się jako kryterium prawdy. Znika miara samej rzeczy poznawanej, a akcentuje się zasadniczo subiektywność poznania. Św. Tomasz mówił, że nie jest ważne, kto co powiedział o rzeczy, ale ważne jest, jak się mają rzeczy same w sobie. Nacisk na subiektywizm odrywający od rzeczywistości, głoszenie niepoznawalności rzeczy samych w sobie a jedynie przeżywanie wrażeń o świecie, umacniają relatywizm w dziedzinie poznania i wypływającego z poznania działania moralnego. W tej osnowie teorii ludzkiego poznania wyrasta książka Richarda J. Devina, członka zgromadzenia św. Wincentego a Paulo, doświadczonego w dziedzinie etyki medycznej wykładowcy uniwersyteckiego, poruszająca zagadnienia etyki medycznej skierowanej do zwykłych ludzi.

Media w ostatnich latach podnoszą dylematy etyki medycznej: dzieci z próbowki, zastępcze matki, problemy z zapłodnieniem, inżynieria genetyczna, transplantacja organów, AIDS, chęć życia w ciężkiej chorobie, decyzja zakończenia życia, lekarские asystowanie samobójcy. Autor w sposób prawdziwie zrozumiały dla przeciętnego czytelnika analizuje powyższe zagadnienia. Wprowadza do klucza poznania moralności w medycynie.

Książka stanowi zwartą całość, składając się z pięciu części. W pierwszej autor wprowadza w podstawowe zagadnienia mające wpływ na wymiar etyczny, a więc koncepcję osoby ludzkiej, moralne aspekty czynu ludzkiego oraz zagadnienie sumienia. W dalszej części poruszone są problemy związane z początkiem życia, a mianowicie zapłodnienie *in vitro*, aborcja oraz problem upośledzenia u noworodków. Genetyka, transplantacja ludzkich narządów, HIV/AIDS to kwestie poruszane w trzeciej części książki. W następnej kolejności można znaleźć pomoc w odpowiedzi na pytania dotyczące ostatnich etapów życia człowieka, takich jak inwazyjne leczenie i eutanazja. Książkę kończą konkluzje o generalnym i socjalno-medycznym wymiarze związanym z prawem pacjenta do informacji na temat swojego zdrowia i podejmowanych działań medycznych oraz społecznej aprobacie dla systemu opieki zdrowotnej i prowadzonych reform.

Refleksje autora posiadają dobrą podstawę medyczną, prawną, socjologiczno-kulturową, teologiczną oraz etyczną. Podbudowa ta wzmocnia w sposób znaczący argumentacyjność przedstawianych wywodów, co w konsekwencji prowadzi do właściwych wyborów moralnych. Etyka medyczna dla każdego lub *vademecum* etyki medycznej, jak można określić recenzowaną publikację w sposób wysoce zadowalający spełnia zadanie dotarcia do najszerszego kręgu odbiorców. Książka Richarda J. Devine'a może mieć duży wpływ na

poszerzającą się grupę ludzi czerpiących swoją wiedzę na tematy etyki w medycynie jedynie w oparciu o środki masowego przekazu. Studenci, grupy dyskusyjne, duszpasterze, kapelani szpitalni, służby zdrowia, profesjonalści w dziedzinie opieki medycznej znajdują w powyższej publikacji dobry przewodnik do współczesnych pytań etyki medycznej.

Ks. Mirosław Kalinowski

G. Blen, M. Kofler, K. O'Connor, *Handbook for Ministers of Care*. Liturgy Training Pub. Chicago 1997, ss. 89.

Podstawowe zasady działalności duszpasterskiej mające swoje podstawy w Objawieniu i tradycji chrześcijańskiej posiadają walor stałości i niezmienności. Realizacja duszpasterstwa warunkowana jest jednak czynnikami miejsca i czasu, w efekcie czego duszpasterstwo w każdym okresie ma wiele problemów i otwartych pytań. Dotyczy to zarówno praktycznej działalności Kościoła w ogóle, funkcji podstawowych, jak i duszpasterstwa zwyczajnego, nadzwyczajnego, specjalnego i specjalistycznego. Podstawą teologiczną duszpasterstwa jest odwieczny zamysł Boga nawiązania osobowego kontaktu ze wszystkimi ludźmi prowadzącego do proklamowania orędzia zbawienia przyniesionego przez Jezusa Chrystusa.

Posługa pasterska wśród osób chorych, w podeszłym wieku, umierających oraz osieroczonych obecna była zawsze w posłannictwie Kościoła. Sposób jej realizacji związany był z warunkami miejsca i czasu, w których on funkcjonował. Posługa Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym stawia przed duszpasterstwem nowe wymagania. W okresie postindustrialnym końca dwudziestego wieku znacznie poszerza się krąg ludzi chorych, starszych, umierających wyrażających pragnienie stałego asystowania pastoralnego nie tylko poprzez życie sakramentalne, ale również poprzez posługę towarzyszenia w trudnych etapach życia człowieka. Równocześnie ze wzrostem tożsamości religijnej u wielu wiernych, budzi się coraz większe zainteresowanie posługą pastoralną wśród ludzi świeckich. Wydaje się, że nieocenioną pomoc w tym zakresie dają członkowie małych grup religijnych oraz między innymi takie inicjatywy jak zespoły charytatywne, członkowie zespołów hospicyjnych. W polskim społeczeństwie istnieje duża wrażliwość społeczna na potrzeby osób w szczególnej sytuacji życiowej.

Recenzowana publikacja w tytule określona została jako podręcznik dla osób służących pomoc pastoralną i za przedmiot swojej refleksji podejmuje zagadnienie posługi wśród osób chorych, w podeszłym wieku, umierających oraz osieroczonych. Uważna lektura wskazuje na duży walor poznawczy i praktyczny. Pierwszy związany jest z przedstawieniem teologicznych podstaw choroby i cierpienia. Autorzy jednak ograniczają się do przedstawienia tylko teologii biblijnej, nie uwzględniając w ogóle nauki Kościoła współczesnego. Brakuje, więc w sposób istotny wskazań nauczania kościelnego opartego na fundamencie Soboru Watykańskiego II. Wydaje się, że autorzy mieszkając w kraju zróżnicowanym wyznaniowo jakim są Stany Zjednoczone, pragnęli uniknąć odniesień znamionujących wyraźnie Kościół rzymskokatolicki. Mimo, że dwóch współautorów przynależą do zgromadzeń zakonnych, na próżno szukać identyfikacji z Kościołem powszechnym i jego współczesnym nauczaniem.

Znacznie więcej satysfakcji dla czytelnika dostarcza strona praktyczna przedstawianej książki. Nie można oprzeć się wrażeniu, że autorzy posiadają bardzo duże doświadczenie w posłudze pastoralnej. Długie lata w służbie człowiekowi cierpiącemu sprawiają, że sformułowane zasady i reguły postępowania dają bardzo precyzyjne i cenne wskazania, zarówno dla przygotowujących się do posługi cierpiącym, jak i początkujących w posłudze miłości oraz posiadających już doświadczenie w opiece nad ludźmi chorymi, zaawansowanymi wiekiem, umierającymi, samotnymi i osieroczonymi. Autorzy opracowania zwięź-